

גליון תשל

לילה אחד עצבת

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

ערש"ק פרשת אחרי-קדושים
ה'תש"פ

גודל תשוקת אהרן ליכנס לפני ולפנים

כיסוי "דם" ההתלהבות בענייני העולם

בהא דיו"ט הי' עושה כה"ג בצאתו מן הקודש

אהבת וחובת ידידים ורעים אהובים

אור
החסידות

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קודש פרשת תזריע-מצורע, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי, את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תשכט), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט במדור "חידושי פוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכיו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי ביני.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונזכה לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

מכון אור החסידות

סניף ארץ הקודש

ת.ד. 2033

כפר חב"ד 6084000

03-738-3734

Likras@likras.org

Or Hachasidus

Head Office

1469 President St. #BSMT

Brooklyn, NY 11213

United States

(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי,
הרב מנחם מענדל זרוקמן, הרב צבי הירש זלמנוב, הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם
טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב, הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

The Print House: נדפס באדיבות:

538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237 • (718) 628-6700

תוכן הענינים

ה. מקרא אני דורש

"משל לחולה" - "הולת אהבה"

מדוע הווקק הקב"ה להזהיר את אהרן "שלא ימות כדרך שמת פלוני"? / מדוע מביא רש"י משל מ"חולה" - כאשר מדובר על אהרן? / ביאור באזהרת הקב"ה לאהרן שלא יבוא לקודש הקדשים בכל עת כדי "שלא ימות", שהוא מצד גודל תשוקת אהרן ליכנס לפני ולפנים

(עי' לקוטי שיחות ח"ז עמ' 117 ואילך)

ט. פנינים עיונים וביאורים קצרים

איך שייך להרגיש אהבה "לרעך כמוך"? / לקיים מצוה משום שכרה?

י. יינה של תורה

כיווי "דם" ההתלהבות בעניני העולם

דם - על גבי המזבח בלבד / התלהבות וחיות - רק בעניני קדושה / גם צרכי האדם הגשמיים יכולים להיות "מוקדשין"

(עי' לקוטי שיחות חל"ז עמ' 48 ואילך)

יד. פנינים דרוש ואגדה

הנשמה דורשת 'בגדי לבן' / שלא יהא מידה אחת לגוף ומידה אחרת לנשמה

טו. חידושי סוגיות

בהא דיו"ט הי' עושה כה"ג בצאתו מן הקודש

יתלה ב' הגירסאות שבנוסח המשנה גבי יו"ט זה, בב' טעמי היו"ט - אם הוא על הצלת כה"ג שיצא חי מן הקודש, או על הצלחת עבודת היום / יפלפל בשיטת הרמב"ם שנראה ששילב ב' הסברות יחד, ויבאר בעומק דלהרמב"ם היציאה מן הקודש היא חלק ממעשי עבודת היום

(עי' לקוטי שיחות חל"ב עמ' 106 ואילך)

יט. תורת חיים

חיים מסודרים

חשיבותו של סדר בצד הקדושה ובעבודת האדם לקונו, באכילה ושת' ושאר עניני האדם; לבצע שינויים בהדרגה ולא באופן של "דילוג"; חיים מסודרים - כסיוע למצב הנפש

כב. דרכי החסידות

אהבת וחבת ידידים ורעים אהובים

מקרא אני דורש

ביאורים ופירושים בפשוטו של מקרא

"משל לחולה" - "חולת אהבה"

מדוע הוזקק הקב"ה להזהיר את אהרן "שלא ימות כדרך שמת פלוני"? / מדוע מביא רש"י משל מ"חולה" - כאשר מדובר על אהרן? / ביאור באזהרת הקב"ה לאהרן שלא יבוא לקודש הקדשים בכל עת כדי "שלא ימות", שהוא מצד גודל תשוקת אהרן ליכנס לפני ולפנים

ברי"ש פרשתנו: "וידבר ה' אל משה, אחרי מות שני בני אהרן, בקרבכם לפני ה' וימותו. ויאמר ה' אל משה, דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקדש . . . ולא ימות וגו'".

ובפירוש רש"י:

"היה רבי אלעזר בן עזריה מושל - משל לחולה שנכנס אצל רופא, אמר לו: 'אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב'. בא אחר ואמר לו: 'אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני'; זה זירזו יותר מן הראשון. לכך נאמר 'אחרי מות שני בני אהרן' . . . שלא ימות כדרך שמתו בניו".

והיינו, שהאזהרה כאן היא בדוגמת הרופא השני שמזהיר את החולה שלא לעשות מעשים המביאים לידי סכנה על ידי שהוא מזכיר לו "שלא תמות כדרך שמת פלוני" - וכך כאן הזכיר הקב"ה לאהרן את מיתת בניו לעוררו ולהזהירו "שלא ימות כדרך שמתו בניו", ולכן ישמר מפני כניסה אל הקודש "בכל עת".

ב. ולכאורה צ"ע באריכות דברי רש"י, כי לכאורה דבר זה - שכאשר מזהירים אדם מפני דבר מה מחזיקים את האזהרה על ידי שמזכירים לו את מה שאירע כבר לפלוני - מובן בפשטות, והיה די אם היה מפרש בקיצור שהקב"ה הזהיר את אהרן "שלא ימות כדרך שמתו בניו"; למה איפוא הוצרך רש"י להביא משל מיוחד כדי להסביר דבר פשוט זה?

ובמפרשי רש"י על אתר האריכו לבאר דבריו בכמה דרכים, ואחת מהן (ראה גור אריה. ועוד) שבמשל נתכוון רש"י ליישב את הכפ"ל בכתוב - (א) "וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'", (ב) "ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקודש וגו'" - וע"ז מבאר, שבאמת אמר הקב"ה שני דיבורים בענין זה; ולשם כך מביא את המשל משני הרופאים, כי דיבור אחד הוא בדוגמת הרופא הראשון והדיבור הנוסף הוא בדוגמת הרופא השני.

אך ב"פשוטו של מקרא" קשה דרך זו עד מאוד, (וכמבואר במפרשים - ראה לבוש ועוד. ויש עוד להאריך בזה, ואכ"מ); כיון שבדרך הפשט משמע שהיה דיבור אחד בלבד, וזה שהכתוב כופל את לשונו - "וידבר ה' אל משה", ושוב "ויאמר ה' אל משה" - הנה כבר פירש רש"י עצמו בפ' וארא (ו, כט-ל) בענין דומה ש"הוא הדיבור עצמו האמור למעלה", ואין זאת אלא שכן סגנון הכתוב לחזור על האמירה במקום שהיתה הפסקה באמצע הענין (וכן פירש בספורנו ועוד).

נזוה שהזכיר רש"י במשל שני רופאים - אין הכרח לפרש בכוונתו שבפועל הלך החולה ל"שני רופאים", אלא י"ל שכדי לחדד ולהדגיש את אזהרתו המיוחדת של הרופא השני שמזכיר "שלא תמות כדרך שמת פלוני", מקדימים שהרופא הראשון אינו אומר כן, כדי להבהיר שלשון זו יש בה חידוש מיוחד ואינה פשוטה מעצמה].

ומעתה הדרא קושיא לדוכתא, למה הוצרך רש"י להביא משל מיוחד על זה שהקב"ה הזכיר בפני אהרן את מיתת בניו?

ועוד יש להקשות, שהרי בנמשל עדיין לא בא אהרן לידי סכנה כלל, והקב"ה בא ומזהירו שלא יכנס לידי סכנה; ומעתה, גם אם יש צורך במשל - מתאים להביא משל לפתם אדם (בריא) שבאים ומזהירים אותו שלא יכנס עצמו לענין שעלול לגרום לו לחולי ולסכנה כו', וכדי לחזקו מספרים לו את שאירע לפלוני. [וע"ד דברי רש"י בסוף הסדרה (יח, כח), עה"פ "ולא תקיא ארץ אתכם": "משל לבן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עובדי עבירה" - ששם המשל הוא מ"בן מלך" בריא].

אמנם רש"י מדייק ומביא "משל לחו"ה שנכנס אצל רופא", היינו: מי שכבר נעשה חו"ה - ומשמע מזה שגם בנמשל, באהרן, כבר התחיל איזה ענין של "חולי"; וצ"ב כוונתו בזה.

ג. וביאור הענין:

בזה שהביא רש"י את המשל נתכוון ליישב קושיא כללית, והיא: למה באמת לא הסתפק הקב"ה בעצם אמירת האיסור "ואל יבוא בכל עת אל הקודש", אלא הוצרך להדגיש את "מות שני בני אהרן" - וכי "חשוד" הוא אהרן קדוש ה' לעבור סתם כך על דברי הקב"ה, שלכן יש צורך להוסיף לו חיזוק ולהזכיר לו את מות בניו! !

[ואכן, בדרך כלל אין הכתוב נוקט בהפחדה מסוג זה: במצוות רבות, הכתוב מזכיר רק את האיסור בלבד, בלי לפרש את העונש של מי שעובר על האיסור; ואפילו באותן מצוות שבהן מוזכר עונש – אין הכתוב מפרש שם של פלוני שכבר נענש כדי להוסיף בחומרת העבירה].

וליישב זה מביא רש"י "משל לחו"ה" – וכוונתו בזה, שכאן מדובר במצב יוצא דופן, "חולה", ולכן לא מספיק עצם הצייווי, ויש הכרח להשתמש בהפחדה מיוחדת זו:

החולה גופו חם ולוהט, ולכן הוא משתוקק מאוד לקרר את עצמו על ידי הימצאות במקום קר ואכילת מאכלים קרים. מכיון שרצונו להתקרר במאוד, הרי כשהרופא מזהירו סתם כך: "אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב" – אין זה מספיק כדי לעצור בעד תשוקתו העזה להתקרר מהחום הגדול שבגופו; ודוקא כשהרופא מפחידו ואומר לו במפורש "שלא תמות בדרך שמת פלוני" – אז יצליח החולה לעצור בעד תשוקתו העצומה ולמנוע עצמו מן הצונן.

ומעתה מיושב למה הוצרך הקב"ה לחזק את אזהרתו לאהרן, "וא"י יבוא בכ"ף את א"ל הקודש", על ידי הפחדה מיוחדת והזכרת מות בניו – כי אף בנמשל, תשוקתו של אהרן אל הקודש וצמאונו לא-ל חי היו גדולים וחזקים ביותר, בבחינת "חול"ת אהבה" (לשון הכתוב – שיר-השירים ב, ה). לכן בנידון זה יש מקום לחשש מיוחד, שלא יצליח לעצור בעד נפשו המשתוקקת, גם לאחר אזהרת הקב"ה. וזהו שהוצרך הקב"ה להוסיף לו הפחדה מיוחדת – "שלא ימות כדרך שמתו בניו".

ומיושב איפוא שהביא רש"י (א) משל מחו"ה דוקא, אף שלכאורה תוכן המשל מתאים שפיר גם באדם בריא שמזהירים אותו מפני עשיית דבר המזיק. (ב) משל משני רופאים, ולא שם את דברי ההפחדה בפיו של הרופא הראשון מלכתחילה; להדגיש אשר (א) בנידון זה של ביאה "אל הקודש" נחשב אהרן כבר בבחינת "חול"ה" – חול"ת אהבה", ובמצב זה (ב) דברי הרופא הראשון, שלא הפחיד, אינם מספיקים, ובהכרח להגיע לדברי הרופא השני שמפחיד ביותר.

[כלומר: אם היה רש"י כותב שהיה רופא אחד שהזהיר וגם הפחיד – היתה המשמעות שנתכוון בזה לחיזוק בעלמא; אך עתה, כשחילק זה לשני רופאים – מודגש אשר במצב מיוחד זה אזהרה לבד אינה מספיקה, ולכן אין די ברופא הראשון ובהכרח להגיע לרופא השני].

ד. והנה מכהנ"ל עולה דבר חידוש (שלא מצינו ממש במקום אחר), והוא שאהרן היה דומה לבניו נדב ואביהוא, וכשם שאצלם היה מצב של "בקרבתם לפני ה'", שהיתה להם אהבה עזה וצמאון גדול להתקרב לאור ה' ולכן לא עצרו עצמם ונכנסו אל הקודש במקום שלא הותרו בו (וידועים דברי האוה"ח בפרשתנו בהפלאת מעלתם) – כן גם

לקראת שבת

י

באהרן היתה כעין אהבה זו ועד שהיה בבחינת "חולת אהבה", ולכן היה הכרח להפחידו כו' כדי שיצליח לעצור בעד צמאוננו לא-ל חי וימנע עצמו מלהיכנס אל הקודש.

ועפ"ז יומתק גם לישנא דקרא: "אחרי מות שני בני אהרן בקרבנותם לפני ה'" - שלא קראם בשמותם אלא בשם "בני אהרן" - כי זה שנשתוקקו כ"כ נדב ואביהוא להתקרב "לפני ה'", שייך (גם) להיותם בניו של אהרן, שממנו "ירשו" את האהבה והצמאון כו'.

ומעתה יומתק גם השייכות המיוחדת של ענין זה לרבי אלעזר בן עזריה נולהעיר, שבדרך כלל אין רש"י מביא דברי חז"ל בשם אומרם, וכאן כן הביא והדגיש את שמו של ראב"ע - כי בו מצינו בהדגשה יתירה את גודל ההשפעה שיש בירושת אבות וקירבת משפחה (כמו בנדו"ד שאהבת ה' של אהרן השפיעה ביותר על נדב ואביהוא בניו), שלכן מינו אותו לנשיאות אף שהיה צעיר ביותר - ח"י שנה בלבד - מכח היותו מיוחס (דור עשירי) לעזרא הסופר (כסיפור הש"ס - ברכות כז, ב. ירושלמי ברכות פ"ד ה"א), והיינו, שאף שהיה צעיר בימים, היה ראוי לאיצטלא זו מכח ירושת אבותיו שהתגלתה בו, ודו"ק.

פנינים

עיונים וביאורים קצרים

איך שייך להרגיש אהבה "לרעך כמוך"?

ואהבת לרעך כמוך

(וי', יח)

התורה כותבת את שכר המצוה, ולא מצינו שיפרשו בהן טעם כתיבת השכר שהוא משום ש"דברה תורה כנגד הרע", וא"כ, מה נשתנה שכר מצוה זו דווקא שמפרש בה ר' עקיבא, שהטעם שנאמר "להוסיף לכם תבואתו" הוא רק משום ש"דברה תורה כנגד יצר הרע"?

ויש לומר הביאור בזה:

אם הכוונה בכתוב כאן היתה לציין שכר המצוה בלבד, הוי לי' למימר "למען הוסיף לכם תבואתו" או "ואוסיף לכם תבואתו", וכמו שהלשון הוא בשאר המקומות בהם התורה מציינת את שכר המצוה. וזוהי שהלשון כאן אינו כך אלא "להוסיף לכם תבואתו" מוכח שהכתוב לא בא כאן לציין את שכר המצוה בלבד, אלא ללמדנו שהוספת התבואה היא התכלית והמכוון של קיום המצוה. ועל דרך הלשון "זכור את יום השבת לקדשו" ש"לקדשו" אינו שכר המצוה אלא התכלית והמטרה של ה"זכור".

ונמצא, שנשתנתה מצוה זו משאר מצוות התורה, שבשאר המצוות, אף שהתורה מציינת את השכר, אין לאדם לקיימן על מנת לקבל את השכר, אלא בגלל שכן הוא רצון הקב"ה, משא"כ במצוה זו, התירה התורה לקיים את המצווה בכוונה ועל מנת לקבל את השכר - "להוסיף לכם תבואתו".

ועל זה נשאלת השאלה, מדוע נשתנתה מצוה זו שהתירה בה התורה לקיימה לשם שכרה? ועל זה מתרץ ר' עקיבא, ש"דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו". וק"ל.

(ע"פ לקושי שיחות ח"ו עמ' 216 ואילך) (ע"פ לקושי שיחות חכ"ב עמ' 108 ואילך)

בנוגע למצוה זו הקשו המפרשים (רמב"ן, עפנת רזא, חזקוני, ועוד), הרי כל אדם יכול לשלוט על מעשיו אך אין בכחו של כל אחד ליצור רגש בלבו, וא"כ, היאך שייך שיבוא כל אחד מישראל לקיים מצוה זו, שירגיש בלבו אהבה לכל אחד מישראל?

ויש לומר הביאור בזה:

שנינו באבות "חביבין ישראל שנקראו בניו למקום" (פ"ג מ"ד). וכן אמרו חז"ל "למה הדבר דומה, למלך בשר ודם, שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך - לא דורון הוא משגר לו, ואנן קרויין בניו, דכתיב בניו אתם לה' אלקיכם" (ב"ב י, א). ונמצא, שכל ישראל, מבלי הבט על מצבם הרוחני, גם במצב ש"כעס על בנו", הם קרויים "בנים למקום", ובמילא הם אחים ממש.

ועפ"ז מובן כיצד יבוא האדם ל"ואהבת לרעך כמוך", כי, כאשר יתבונן אדם בזה שהשני הוא אחיו, יתעורר במילא לרגש של אהבה, באהבת אחים.

(ע"פ לקושי שיחות ח"ו עמ' 216 ואילך)

לקיים מצוה משום שכרה?

ובשנה החמישית תאכלו את פרו

להוסיף לכם תבואתו

ה' ר' עקיבא אומר, דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו

(וי', כה, רש"י)

לכאורה תמוה, הרי ישנן כו"כ מצוות בהן

יינה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך החסידות

כיסוי "דם" ההתלהבות בעניני העולם

דם - על גבי המזבח בלבד / התלהבות וחיות - רק בעניני קדושה / גם צרכי האדם הגשמיים יכולים להיות "מוקדשין"

אדם אשר "יצוד ציד חיה או עוף", ושוחטו לאכילת חולין, מצוה עליו לכסות את דם השחיטה, כפי שנצטוונו בפרשתנו: "ושפך את דמו וכסהו בעפר" (פרשתנו יז, ג).

והנה, מצות כיסוי הדם לא נאמרה בכל שחיטה, ומצינו בזה שני יוצאים מן הכלל:

(א) אינה נוהגת בבהמה כי אם בחיה ובעוף.

(ב) "נוהג בחולין ולא במוקדשין", דבין "קדשי מזבח" ובין "קדשי בדק הבית", כששוחטם פטור ממצות הכיסוי (רמב"ם הל' שחיטה פי"ד ה"ב).

ויש לבאר בדרך הפנימיות במה נתייחדו חיה ועוף שנצטוונו לכסות את דמם דווקא, וגם מה טעם נאמר דין זה רק בשחיטת חולין. ויש להבין תחילה מהות עבודת "כיסוי הדם" בנפש האדם פנימה, וכשיתפרטו ויתבררו הדברים ייצא לנו עיקר ושורש גדול בעבודת האדם את הבורא ית"ש, וכפי אשר יתבאר.

דם - על גבי המזבח בלבד

בטעם מה שהשוחט בהמה פטור מכיסוי הדם, כתב הרמב"ן (פרשתנו שם, יא) ש"רוב [הבהמות] המצויים - נשחטים לשם הנכבד ודמם לכפר", ועל כן "אין ראוי לכסותו", ומכיוון שרוב הבהמות נשחטות לקודש, נפטרו מכיסוי הדם גם מיעוט הבהמות שנשחטות לשם חולין.

לקראת שבת

יג

אבל חיה ועוף ש"לא יתקרב דמם על המזבח" (ושני מינים שמוקרבים בעוף "גם הם אינם נשחטים"), הנה בהם ציוונו הכתוב "לכסות כל דם".

ומדבריו למדנו אשר "דם" הוא ענין שאינו ראוי אלא לנתינה על גבי המזבח, ועל כן בחיה ועוף שאין דמם נזרק על גבי המזבח, מצווים אנו לכסות את דמם בכדי לבטל חשיבות ומציאות הדם, כי לא יעלה על הדעת שיהא במציאות "דם" שהוא בעיני חולין, שלא על גבי המזבח.

ומטעם זה גופא לא נאמר דין הכיסוי בבהמות, דמכיוון שרובן הגדול קרב אצל המזבח, הרי בא הדם למקומו הראוי – שנזרק על גבי המזבח, ואין צורך לכסותו.

ויש לבאר על פי פנימיות הענינים, מהי הנחיצות הגדולה שיהיה הדם נזרק על המזבח דווקא, ומה פסול יש בדם שאינו קרב על גבי המזבח.

התלהבות וחיות – רק בעניני קדושה

"דם" ענינו ומהותו הוא – חיות, וכמו שנאמר (פרשתנו שם, יא) "הדם הוא הנפש", ומרמז על התלהבות וחיוניות בעת עשיית דבר מה.

והפכו של דם – הוא ענין "כיסוי הדם", ד"דם" גלוי היינו כשהחיות גלויה, וניכר לעין כל שעושה את המעשה בכל לבו בהתלהבות גדולה, ואילו "כיסוי הדם" הוא כשאינן חיות ניכרת במעשה, ועושהו בקרירות ובלא התלהבות.

וזהו התוכן הפנימי בזה שכיסוי הדם "נוהג בחולין ולא במוקדשין":

"מוקדשין", מורה על עניני תורה ומצוות, שהם עניני קדשים, ובהם אין "דם" החיות צריך להיות מכוסה, ואדרבה, עניני קדושה עליהם להיעשות בחיות גדולה וגלויה, שיהא ניכר שעושה הדבר ברצון ובהתלהבות.

אבל "חולין", שהם עניני החולין של האדם, צריך האדם לעשות באופן ש"מכסה" את ה"דם" של ההתלהבות והחיות בענינים אלו, כי מטרתם של מעשים אלו אין לה להיות בשביל הנאת גופו של האדם, אלא כצו המשנה (אבות פ"ב מ"ב) "כל מעשיך יהיו לשם שמים" – שאוכל ושותה וישן וכהאי גוונא רק בכדי שיוכל לעבוד את השי"ת כדבעי, וממילא אין בזה חיות והתלהבות, כיוון שמעשים אלו המה רק מכשירים לעבודת השי"ת ואין בהם חפץ ועונג מצד עצמם.

ובזה יובן גם מה שמצווה הכתוב לכסות את הדם בעפר דווקא:

"עפר" ענינו ומהותו שהכל דורסים עליו, אינו מתנשא על שום בריה ואין לו כל חשיבות לעצמו, ועבודת ה"עפר" אצל היהודי מהותה שמבטל גאוותו ובטל ושפל בעיני עצמו, וכדברי אברהם אבינו "ואנכי עפר ואפר" (בראשית יח, כז) – שלבו שפל ומרגיש כעפר שהכל דורסין עליו.

ובשביל "כיסוי הדם" – שלא יבוא לחיות בעניני עולם הזה והנאות הגוף, צריך להיות הכיסוי על ידי "עפר", שצריך לעורר בלבו הביטול וההכנעה, להיות חרד שלא להמשך אחר תאוות הלב לעסוק בעניני העולם להנאת גופו, אלא "לכסות" את ה"דם" וההתלהבות, ולהישמר להיות כל מעשיו לשם שמים בלבד, שאזי עניני צרכי הגוף נעשים בקרירות ובלא לב ולב.

גם צרכי האדם הגשמיים יכולים להיות "מוקדשין"

והנה, עד כאן מצינו שישנם שני סוגים של "דם": "דם" וחיות דקדושה שהוא נכון ורצוי, ולאידך "דם" והתלהבות בעניני העולם שצריך "לכסותו", כי מעשים אלו אינם להנאת האדם אלא לשם שמים, ויש להיזהר שלא לעשותם בחיות, שאזי יכול לשקוע בהנאות תאוות העולם רח"ל.

וזהו גם תוכן דברי הרמב"ן אשר דם חיה ועוף להיות שאינם נשחטים על גבי המזבח, הינם חולין, ומרמז על ההתלהבות בעניני העולם, שצריך לכסותה ולבטלה, ודם רוב בהמות נשחטים לשם הנכבד, מורה על התלהבות וחיות בעניני קדושה, שחיות זו צריכה להיות גלויה ולא נוהג בה כיסוי דם.

אך עדיין צריך להבין ביאור ענין "דם" השלישי שהוא דם מיעוט בהמות שקרבות לחולין ומכל מקום אין דמן טעון כיסוי, והדבר תמוה: מאחר ומדובר בהתלהבות שבעניני חולין, מדוע אין צריך "לכסות" את החיות וה"דם" הלזה?

ויש לבאר אשר דם מיעוט בהמות דחולין, מרמז על עבודת אדם הנמצא בדרגא גבוהה ונשגבה מאוד:

דהנה, מטרת מעשי האדם והנהגותיו בעניני העולם היא בכדי שיוכל האדם לעבדו ית' בגוף בריא ומתוך שמחה, ואף שמעשים אלו נעשים "לשם שמים", מכל מקום נדרשת בהם זהירות גדולה שלא ישקע האדם בהנאות עצמן, ועל כן נצטוונו "לכסות" את ה"דם" והחיות שבהם.

אך כמה דברים אמורים, במי אשר אצלו עניני העולם הם עניני חולין, רק שמטרתם הם לעבודת השי"ת, אך יש מי שנתעלה ביותר בעבודתו והגיע למדריגה נשגבה כזו שהוא מסור בתכלית לעבודת הבורא, ונרגש אצלו במוחש שעסקי הגוף המה חלק מעבודת ה', וכ"חולין שנעשו על טהרת הקודש" – שעסקי ה"חולין" הם בדרגא של "טהרת הקודש" (ראה תורה אור יג, א. ובכ"מ).

אדם כזה אינו צריך "לכסות" את "דם" ההתלהבות בעסקי הגוף, שהרי אין כאן צורך בהזירות שלא יפול בהנאות הגוף, כי לא קיים אצלו שום ענין מלבד עבודת ה', וכל

עסקיו בדברי הרשות אינם אלא פרט בעבודתו את קונו, לעשות גם מדברי חוליך אלו ענין של קדושה.

ואם כן, הרי הוא עושה גם ענינים אלו בחיות והתלהבות קדושה, וכמקיים מצווה שציווהו השי"ת ממש, ואין כאן כלל הנאת הגוף כי אם חיות והתלהבות בקיום רצון הבורא ית'.

פנינים

דרוש ואגדה

בפרשתנו (יט, לה-לו) שיהיו מצודקות ומכוונות – "מאזני צדק, אבני צדק, איפת צדק והיין צדק", ומוזהר שלא יעשה את המידה במשקל חסר – "לא תעשו עוול במשפט, במדה, במשקל ובמשורה". ובפ' תצא מוסיף שמוזהרים אנו גם שלא יחזיק האדם בנוסף ל"אבן שלימה" גם אבן חסירה – "אבן ואבן . . איפה ואיפה גדולה וקטנה" (תצא כה יג-טו).

וביאור הענין בעבודת ה':

עבודת האדם נחלקת לשני ענינים כלליים: ישנם ענינים השייכים לנשמתו ועבודתו הרוחנית, ומאידך יש גם עבודת ה' בעניני הגוף וצרכיו הגשמיים, שגם בהם צריך לנהוג על פי הוראות התורה ופסקי השולחן ערוך.

טוען היצר הרע: בענינים הרוחניים ובדברים השייכים לנשמתו, שם ודאי צריכה ה"מידה" להיות שלימה, שלא ישנה כמלא נימא מהוראות התורה, ומסכים הוא שתהא "אבן שלימה". אך בכל הנוגע להנהגת האדם עם גופו וצרכיו הפרטיים, הרי שם היא "אבן" שונה – מסכים הוא שגם שם ישנה "אבן" ר"מידה", אך אין פסול בכך אם "יתאים" וישנה את "מידת" התורה ל"מידות" ודרכי העולם והנחותיו.

ונמצא שמחזיק האדם בשני סוגי אבנים: "אבן" שלימה וצדק בעניני עבודה הרוחניים, ו"אבן" ומידה חסירה בעבודת ה' הקשורה לצרכיו הגשמיים.

ועל כך ציוותה תורה "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן", שצריך לעמוד בתוקף שלא לשנות כהוא זה מרצון השי"ת הן בעניני הרוחניים והן בעת עסקו בצרכי הגוף והפרנסה ושאר עניני הגשמיים, ובשניהם צריך לשמור על כל הוראה וציווי – "איפה שלימה וצדק".

(ע"פ לקושי שיהות ח"ב עמ' 149 ואילך)

הנשמה דורשת 'בגדי לבן'

כתונת כד קודש ילבש

(טו, ד)

בעבודות יום הכיפורים שבקודש הקדשים היה הכהן-גדול משמש בבגדי לבן, ולא בבגדי זהב.

ולכאורה צריך ביאור:

טעם השימוש (בכל ימות השנה) בבגדי זהב הוא, כי עבור עניני קדושה צריך לנצל את הדברים הטובים והיפים ביותר. וכיון שכן, דרוש טעם בכך שדוקא בעת הכניסה לקודש הקדשים, המקום המקודש ביותר, "פושט בגדי זהב ולובש בגדי לבן"?

ויש לומר הביאור כזה בעבודת האדם לקונו:

מי שיש ברשותו "זהב", אינו יכול לטעון שברצונו להתעסק ב"בגדי לבן", לעסוק רק בעניני תורה ותפילה, ובוזה לצאת ידי חובתו; דהרי "לא נברא זהב אלא בשביל בית המקדש" (ראה ב"ר פט"ז, ב) – וכיון שיש ברשותו זהב, הרי הוא צריך "ללבוש בגדי זהב" ולהשתמש בוה לעבודת השי"ת, בנתינת צדקה כדבעי.

אולם בעת שהמדובר הוא אודות עניני "קודש הקדשים" שבתוך כל אחד ואחד – העסק בעניני הנשמה, תורה ותפלה – שם אין מקום ל"בגדי זהב", ובעל הזהב והממון אינו יכול לצאת ידי חובתו בצדקה שנותן, אלא, צריך לעבוד ה' ב"בגדי לבן", ענינים רוחניים הנקיים ומופשטים מגשמיות וחומריות.

(ע"פ לקושי שיהות ח"ב עמ' 411)

שלא יהא מידה אחת לגוף ומידה אחרת לנשמה

כל מידות שאדם מודד בהם, מצווה הוא

חידושי סוגיות

עיון ופלפול בסוגיות הפרשה

בהא דיו"ט הי' עושה כה"ג בצאתו מן הקודש

יתלה ב' הגירסאות שבנוסח המשנה גבי יו"ט זה, בב' טעמי היו"ט - אם הוא על הצלת כה"ג שיצא חי מן הקודש, או על הצלחת עבודת היום / יפלפל בשיטת הרמב"ם שנראה ששילב ב' הסברות יחד, ויבאר בעומק דלהרמב"ם היציאה מן הקודש היא חלק ממעשי עבודת היום

הרמב"ם שכתב ויו"ט הי' עושה על שיצא בשלום מן הקדש ולא כתב בצאתו אע"פ שהוא יותר לשון קצר . . האריך בלשונו לאשמוענין כי למחר הי' עושה". וכ"כ בעבודה תמה על נוסח הנ"ל, ושם ביאר ההכרח לנקוט כן בפ"י המשנה, דהוא לפי דודאי אין לומר שעשו יו"ט בעיצומו של יום הקדוש תיכף בצאתו מן העבודה, אלא ודאי הי' למחר (ועיי"ע אבודרהם על סדר עבודה, מאירי יומא כאן, סידור יעב"ץ בתחילת דיני עשי"ת).

או"ם בס' שושנים לדוד על משנה דיומא כאן כבר דחה ההכרח שאין הסעודה באותו היום מצד התענית, שהרי "אפשר . . שהי' נמשך עד הערב אחר הטבת הנרות

תנן ביומא ע. בסוף עבודת כה"ג ביוה"כ "ומלויין אותו עד ביתו ויום טוב הי' עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקודש". והנה אית ספרים דלא גרסי "בשעה שיצא" אלא "על שיצא". והחילוק ברור, דלהך גירסא לא באנו לומר זמן היו"ט אלא רק לבאר טעמו - שהשמחה היא על יציאה זו גופא. וכן נקט הרמב"ם ספ"ד מהל' עבודת יוה"כ"פ (וכ"ה גירסתו במשנה בפיהמ"ש שלו).

ובס' עבודת ישראל (לר"י קמחי) על נוסח סדר עבודה ליוה"כ אכן פי' ד"אין הכוונה שמיד בצאתו מן הקדש הי' עושה היו"ט באותו היום שהרי הי' מתענה, אלא למחר הי' עושה אותו, וזהו דקדוק

היו"ט הוא אז, וזהו לפי שכשנעשה מיד ביציאה יהי מודגש שהיו"ט בא בקשר להצלחת העבודה שסיים זה עתה (והל' "יצא בשלום כו" אינו אלא משום שיציאה בשלום היא סימן על שהעבודה נתקבלה, אבל לא שהיו"ט הוא על עצם היציאה בשלום בלי פגע). משא"כ הגורסין "על שיצא בשלום מן הקדש" ס"ל שהיו"ט הי' הודאה פרטית של הכה"ג על הצלתו בשלום.

וי"ף עוד דלהך טעמא שהיו"ט הי' הודאה פרטית על שניצול, עשהו בדוקא שא"כ "בשעה שיצא כו" (אפי' לא בלילה, כשכבר מותר באכילה), אלא למחר. ובהקדים דהנה לטעם זה, שהוא ע"ד ארבעה צריכים להודות כו', לכאורה הי' צריך להביא קרבן תודה על הצלה זו (ועיי' במחזיק ברכה שם שהביא סברא שהיו"ט הי' ע"ד ברכת הגומל, והרי ברכת הגומל במקום קרבן תודה נתקנה - רא"ש ברכות פ"ט ס"ג), ע"כ י"ל דאה"נ הי' מביא קרבן תודה למחר, ולהכי חגיגת הוודי' שלו היתה בסמיכות להבאת קרבנו (שא"כ להביא עד למחר) ואיחר את היו"ט עד אז (ולהעיר שיום הבאת קרבן הו"ט יו"ט להמביאו - תוס' רפ"ד דפסחים מירושלמי שם).

איברא דבאמת כיון דלא אשתמיט בשום מקום שהי' חיוב תמידי דקרבן תודה מדי שנה, על כרחין צ"ל שאינו כאן. והטעם י"ל כיון שאין מקום כלל לומר חידוש רחוק כזה, שכפרת בני"י היא שמעמידה את המכפר בסכנת מוות ודאית עד כדי שיצטרך להביא קרבן תודה ע"ז שניצול ממנה. והטעם - שהרי מרגיל

עד שלובש בגדי עצמו [כל' רישא דמתני' כאן], והולך בכבוד מתהלך בתומו, באופן שכשהגיע לביתו הי' לילה ויהי' בצאתו דוקא". וראה בסי' יעב"ץ שם שכ' "הרבה מהשנים לא הי' כה"ג יכול להגיע לביתו קודם חצות הלילה מפני דוחק העם העובר ורבו הגדול כו". ע"ש. ועיי' גם במאירי יומא שם, דמשמע שפשטות פירוש המשנה היא שהי' היו"ט בערב.

ומענתה שוב יל"ע בטעם הגירסא "על שיצא", מה הכריחם לשלול דהכוונה היא על זמן היו"ט, שהוא במועד צאתו מן הקודש. וי"ל דתליא בין ב' הטעמים שמצינו לומר על יו"ט זה (עיי' במחזיק ברכה להחיד"א אר"ח סרי"ט שהאריך בב' טעמים אלו). דאפ"ל שהי' זה בתור הודאה על שיצא ממקום סכנה, ע"ד דין ארבעה שיצאו מן הסכנה שצריכין להודות כו' (ברכות נד:), וכפשטות הל' "יצא בשלום מן הקודש", פי', כי אם אינו ראוי לא הי' יוצא חי מן הקודש (עיי' יומא נב: ובפיהמ"ש שם), ולפ"ז אין היו"ט שייך לגוף העבודה, אלא לענין צדדי ופרטי הצלת חייו. אבל עוד מצינו דטעם היו"ט הי' על הצלחת עבודתו גופא, "לפי שנתרצו מעשיו לפני השם ב"ה ויצא בשלום" (אבודרהם שם), או משום "רוב שמחתו . . . כי עמד לשרת לפני ה' לפני ולפנים" (מחזיק ברכה שם, בשם ר' יצחק זרחי' אזולאי). ובמאירי יומא שם נקיט דהוא משום ש"לא אירע בו שום פסול ולא שום מקרה רע". וא"כ י"ל דהגירסא "בשעה שיצא בשלום כו" ס"ל שהיו"ט הוא על הצלחת גוף עבודת היום כו' (ולא על שיצא משם חי), ולכן לא גרסי "על שיצא", כי היציאה אינה סיבת היו"ט, ורק שזמנו של

ועבצ"פ, שלדעת הרמב"ם, אף שהיו"ט הי' "על שיצא בשלום מן הקודש" [ולא על עצם עבודת יוהכ"פ], כגירסתו, מ"מ שייך הוא להלכות עבודת יום הכפורים, ולכן השתתפו כ"ל העם בהליווי והיו"ט שעשה, כיון שעבודתו ביוהכ"פ עושה הכה"ג בתור שלוחם ובא כוחם של כל ישראל. ועיין עוד מתני' דיומא יח: שאומרים לו "אנו שלוחי ב"ד ואתה שלוחנו ושליח ב"ד".

ויובן בהקדים עוד שינוי בל' הרמב"ם לגבי ל' המשנה, דבמשנה אי' בקיצור "ומלוין אותו עד ביתו", והרמב"ם הוסיף "ויוצא לביתו וכל העם מלוין אותו עד ביתו", ולכאור' הוספתו תמוהה שהרי מובן שהכהן גדול הי' "יוצא לביתו", ומדוע ראה צורך להוסיף ולפרש זה. וגם צ"ב מהו הדיוק ביציאה לביתו דוקא, ולמאי נפק"מ לאן יוצא. ומשמע דס"ל להרמב"ם שהיציאה לביתו היא חלק ממעשי היום, ומנאה בהמשך לעוד פרטים ומעשים כו', וזהו שנעשית בליווי כל העם כי שייכת היא למעשי היום שהם בשליחות כל ישראל כו', וי"ל דזהו לפי שהיציאה לביתו הי' גמר וסיום עבודתו ביוהכ"פ, כי ראשית עבודתו היא בזה ש"ז יום קודם יוה"כ מפרישין כהן גדול מביתו", כמתני' דריש יומא, ובגמ' שם יליף מימי המלואים או ממ"ת שעבודת יוהכ"פ דורשת מצב של פרישות הכה"ג מביתו, וא"כ מובן שאין הפרישה רק ענין צדדי ע"ד דין הפרישה מאשתו רק משום חשש כו' (כביומא ו.י, וה"ה הכא נימא שהוא רק כדי שיוכל להכין את עצמו כדבעי), אלא הוא דבר השייך ומוכרח למהות העבודה שצ"ל

את עצמו לעבודה כראוי וכו', כמבואר במשניות דיומא. אלא ודאי אין כאן אלא מנהג ורשות שהיו כהנים גדולים נוהגים בעצמם להודות ולעשות יו"ט, כהנהגה פרטית על הצלתם בשלום.

ומעתה יש מקום לדון בשיטת הרמב"ם בעצם מה שטרח להביא הך ד"ויו"ט הי' עושה כו' בפסקי הלכותיו (שאינן דרכו להביא אלא דינים וחובים), דלכאור' כנ"ל אי"ז אלא סיפור דברים ממנהג פרטי שנהג בו כה"ג בפועל. ואפי' את"ל שהי' חייב להודות כו' (כהשקו"ט דלעיל) - עדיין צ"ע על הרמב"ם, שהרי מ"מ אין חיוב זה שייך להל' עבודת יוהכ"פ, והרי לגירסתו אין כאן אלא מנהג הודאה פרטית שאינו כלל חלק מעניני עבודת יום זה.

אולם באמת בל' הרמב"ם מודגש שהיו"ט לא הי' (רק) שמחה פרטית שלו על שניצל מאיזה פגע. דהנה במשנה הלשון "ומלוין אותו עד ביתו ויום טוב הי' עושה לאוהביו", ואילו הרמב"ם שינה בשתים: (א) נקט "וכ"ל העם מלוין אותו עד ביתו", ובזה הוסיף על המשנה. ועיין בגמ' שם עא: שמסופר "והווי אזלי כול"י עלמא בתרי", מיהו לא מצינו שהודגש שם שכן הי' בכל פעם. (ב) הרמב"ם השמיט תיבת "לאוהביו" שבמתני'. והיינו שרצה הרמב"ם להשמיענו בהנך שינויי לשונות שיטתו בזה, שהיו"ט של הכה"ג (לא הי' שמחה פרטית שלו, שחגג עם אוהביו בלבד, אלא) הי' שייך ל"כ"ל העם" שליוו אותו עד ביתו (ולכן השמיט תיבת "לאוהביו").

מלוין אותו), אבל הרי גם היציאה מן הקדש היא חלק ממעשי הכה"ג ביום זה (שלא נגמרה בשלימותה עד שנמצא בביתו), שכולם עשה הכה"ג - שלוחם של כל ישראל, וא"כ שפיר גם השמחה "על שיצא בשלום מן הקדש" (היינו השמחה על גמר העבודה), אף היא שמחת כל העם כולו ושייכת שפיר למעשי יוה"כ.

בפרישות מביתו; וא"כ היציאה לביתו הוי דבר המסיים וגומר העבודה.

ומעתה מחוור גם בנוגע ליו"ט שעל היציאה, דאף שלגירסת הרמב"ם הוא על היציאה הפרטית שלו בשלום (ולא הודאה על העבודה שבשליחות כל ישראל), ולאידך הי' יו"ט זה שייך לכל העם (שהיו

תורת חיים

מכתבי עצות והדרכות בעבודת השי"ת
בחיי היום יום

חיים מסודרים

חשיבותו של סדר בצד הקדושה ובעבודת האדם לקונו, באכילה ושתי' ושאר עניני האדם; לבצע שינויים בהדרגה ולא באופן של "דילוג"; חיים מסודרים – כסיוע למצב הנפש

וְהִיְתָה וְאֵת לֶחֶם לְחֶמְתָּ עֹלָם . . . אַחַת בְּשָׁנָה

כל מעשה יום הכפורים האמור – על הסדר. אם הקדים מעשה לחבירו – לא עשה כלום (אחריו טו, לד. יומא פ"ה מ"א)

סדר מסודר בכל הענינים – הנהגה דקדושה

...חיי האדם הישראלי – צריכים להיות בסדר מסודר, שזהו דוקא הנהגה דקדושה (מה שאין כן בלעומת זה שאין סדר וחשבון וכו'), כוונתי סדר בכל הענינים, בקימה מהשינה, לימודים בתורה נגלה וחסידות, אכילה ושתי' וכו'.

ובזה כמובן ועיקר בעניני היחסים בבית, שהרי גדול השלום שבין איש לאשתו, שאז שכינה שרוי' ביניהם.

(אגרות קודש ח"כ ע' שטו)

סדר בחיים – כפשוטו, ולפי ההלכה

[מענה כיצד להיות במנוחת הנפש והגוף ולחיות חיים מסודרים:]

בלשונו – 'מענה ברור': טבע כל אדם (ואי אפשר לשנות זה) בכדי שיצליח במעשיו ובכלל – שיתנהג כטוב לו, ידע מהו רוצה באמת, יחליט כדרוש וכו' – שיהי' במנוחת הגוף והנפש ככל האפשרי – שלזה צריך להיות בחיים מסודרים כפשוטו של דבר,

ובנוגע לבני ישראל: חיי יום יום כמפורש בשולחן ערוך, סדר יום קבוע גם בעניני העולם (אכילה ושתי', לימוד, וכו'),

בכיות וקושיות על סדר הנהגת העולם – מבלבלים כהנ"ל, ואינם אלא בריחה ממילוי

המוטל עליו (כי בכי' אינה דורשת כל מאמץ כלל וכלל) ושניתנו לו כ"ה הכוחות למלאותו - באם יחליט על-דבר זה באמת.

(דבר מלך ע' 32)

הפתרון להעדר הסדר – ההחלטה לשפר המצב בהדרגתיות

במענה למכתבו מי"ט מנחם אב, בו שואל עצה להעדר הסדר אצלו, שמחליט להתנהג באופן מסוים ואינו נמשך זמן רב ומשנה הנהגתו ובמילא מבלבל זה גם להזולת וגם לעצמו.

ובכלל שינויים כהאמור באים לעתים תכופות מפני שמחליטים ענינים שהם לא בערך להמצב בהווה, זאת אומרת שחפצים לדלג, בה בשעה שהסדר הרגיל הוא, מעט מעט אגרשנו, להעלות בקדש צעד אחר צעד, [מלבד במקרים יוצאים מן הכלל, שאז הסדר דמדלג ומקפץ ועד להיפך מן הקצה אל הקצה בשעתא חדא וברגעא חדא, אבל אין זה הסדר דתמידים כסדרם].

(אגרות קודש ח"כ ע' שיא)

דרכי החסידות

שיחות ומכתבים בעניני עבודת ה'
מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

אהבת וחיבת ידידים ורעים אהובים

אלו אומרים כי אהבת השם גבוה באין ערוך על מעלת אהבת ישראל, ואלו אומרים כי גבהה מעלת ישראל גם על מצות אהבת השם, וכמה שבועות היו נבוכים בזה, עד שהחליטו לשאול מהוד כ"ק אדמו"ר הזקן

"גדולה אהבת ישראל, דאוהב מה שהאהוב אוהב"

בהיות הוד כ"ק אאזמו"ר אדמו"ר האמצעי צעיר לימים, והרה"צ הרה"ח הר"א מסטראשעלי הי' גם כן אז ב[עיר] לאזני [בזמן נשיאותו של אדמו"ר הזקן] והי' התועדות מהחסידים, שבו היו שניהם נוכח[ים], בתוך כך התחיל הרה"צ הרה"ח הר"א לבכות, ואמר הנני מתחנן להשי"ת כי יזכני באהבת השם, וכ"ק אאזמו"ר אדמו"ר האמצעי אמר הנני מבקש מהשי"ת שיזכני באהבת ישראל.

החסידים שהיו באותו מעמד התווכחו ביניהם, אלו אומרים כי אהבת השם גבוה באין ערוך על מעלת אהבת ישראל, ואלו אומרים כי גבהה מעלת ישראל גם על מצות אהבת השם, וכמה שבועות היו נבוכים בזה, עד שהחליטו לשאול מהוד כ"ק אדמו"ר הזקן.

אחרי ההכנה הנכונה והזדמנות הראוי, שאלו את הוד כ"ק אדמו"ר הזקן: אהבת השם ואהבת ישראל הם שתי מצות, ואם היות שניהם בענין וחוש האהבה, אבל עם זה הרי עניניהם שונה זה מזה, שואלים הם איזה עבודה היא נעלית יותר אם אהבת השם או אהבת ישראל.

כנודע הי' הוד כ"ק אדמו"ר הזקן עונה בקצרה וקול ניגון, ויען בזה הלשון: "אהבת השם ואהבת ישראל שתיהם כאחד חקוקים בנשמתו רוחו ונפשו של כל אחד ואחד

מישראל, ומקרא מלא דיבר הכתוב "אהבתי אתכם אמר ד'", הרי דגדלה אהבת ישראל. דאוהב מה שהאהוב אוהב".

מני אז שמו החסידים לחוק, אשר בכל זמני התועדות היו מדברים בענין זה, עד שנחקק בלבם לקיימו בפועל באהבת וחיבת ידידים ורעים אהובים.

בין אהבת רעים לאהבת אחים

ובחסדי אל עליון, הוכנסה מדה טובה זו בעורקי החסידים ובא בירושה מאבות לבנים ובני בנים.

בכל עת ובכל מקום. ובפרט בעת הזאת אשר על כל פנים קבצו פארור וצוק העתים. הנה מדה טובה זו מחי' נפשות ומעודדם, וכדפירש המצו"ד ע"פ (משלי יז, יז) בכל עת וגו' דאהבת רעים היא עוד למעלה מאהבת אחים בתולדה.

שני הפירושים (א) דרש"י: לעולם הוי אוהב רעים לקנות אוהבים; לעת הצרה יולד לך הרע כאח לעזור לך ולהשתתף בצרתך. (ב) מצו"ד: אהבת הרעים היא בכל עת בין ביום טובה בין בעת צרה, אבל אהבת האח אינה תמידה כ"כ ורק בבא צרה על אחיו אז ישוב להשתדל בו, כי עצמו ובשרו הוא. שתי שיטות בהשכלה ושני דרכים בעבודה, אבל הבכך אחד הוא.

והבכך הוא ההתועדות והגבהת הרוח, אשר איש את רעהו יעודדו בזכרון ימי קדם ובתקות בטחון גמור, כי יוסיף השי"ת להראות חסדו הטוב בטוב הנראה ונגלה בבני חיי ומזונא רויחא.

(אגרות קודש ח"ג ע' תלו-ה)

